

Naturverdier på Marienlyst

Stefan Olberg



BioFokus-notat 2017-4

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Civitas kartlagt naturverdier på NRK sin eiendom på Marienlyst i Oslo. Det er i all hovedsak naturtypen *store gamle trær* som er kartlagt, og 12 lokaliteter innehar ett eller flere trær som ansees som viktige for det biologiske mangfoldet. Disse lokalitetene er kort beskrevet. Fem av eikene, stående innenfor tre ulike lokaliteter, omfattes av forskrift om *hule eiker*. De andre trærne avgrenset som naturtypelokaliteter inkluderer ask, spisslønn, alm og hestekastanje.

Nøkkelord

Marienlyst
Oslo
Naturverdier
Utvalgt naturtype
Parklandskap
Hule eiker
Gamle trær
Biologisk mangfold
Rødlistearter

Omslag

To gamle asketrær på liten kolle på Marienlyst. Foto: Stefan Olberg.

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-566-2

BioFokus-notat 2017-4

Tittel

Naturverdier på Marienlyst

Forfatter

Stefan Olberg

Dato

22. januar 2017

Antall sider

11 sider

Refereres som

Olberg, S. 2017. Naturverdier på Marienlyst. BioFokus-notat 2017-4. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Civitas

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus har på oppdrag fra Civitas befart og kartlagt naturverdier knyttet til gamle trær innenfor eiendommen til NRK (gnr/bnr 46/107) på Marienlyst ved Nedre Blindern i Oslo kommune (fig. 1). Undersøkelsen er bestilt i forbindelse med en mulig fremtidig utbygging på deler av eiendommen. Undersøkelsesområdet er på ca. 85 daa og er dominert av to store og flere små bygninger. Ellers er det et par lite trafikkerte veier, flere parkeringsplasser og noen grøntarealer som varierer fra åpen gressplen til noe skjøttet tresatt mark med gamle edelløvtrær. Det er også noen gamle trær som står på kunstmark innenfor eiendommen.

Metode

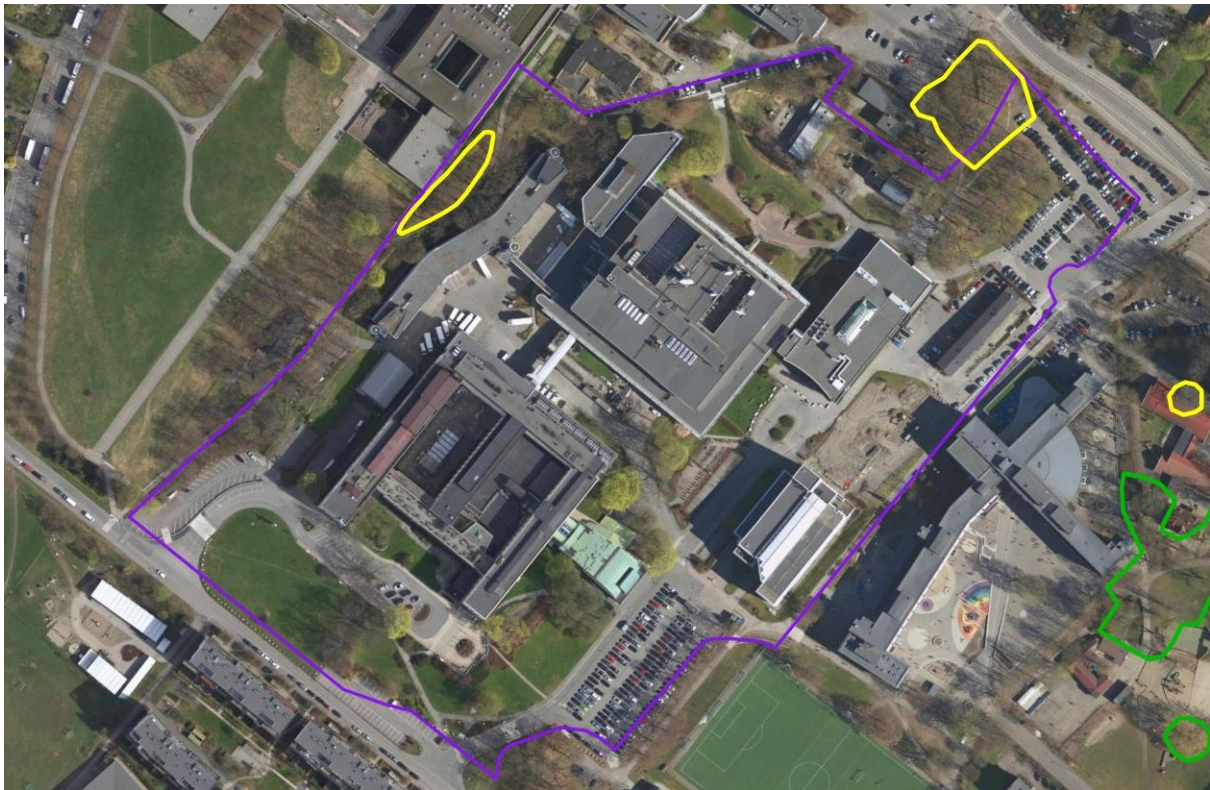
Undersøkelsen har omfattet kartlegging av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007).
- Utvalgte naturtyper iht. Naturmangfoldloven og Forskrift om utvalgte naturtyper (Lovdata 2017).

[Naturbase](#) og [Artskart](#) er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området. Denne rapporten skal gi et godt innblikk i hvilke naturkvaliteter som finnes i området, men grunnet undersøkelsens tidspunkt (vinter) er det i praksis kun store gamle trær som er kartlagt.

Konsekvensvurderinger inngår ikke som en del av oppdraget, som bør sees på som en forundersøkelse.

Befaringen ble foretatt 19. januar 2017, og hele området ble befart. Bakken var delvis dekket av et tynt lag med snø/rim og det var rundt null grader ved befaringen. Tidspunktet for registrering og kartlegging av biologisk mangfold var ikke optimal, men fokuset i undersøkelsen var på forekomster av gamle trær på eiendommen, og området vurderes på dette grunnlag å være godt nok kartlagt for forekomster av naturtyper. Arealets potensial for rødlistearter er vurdert, men kunne med fordel vært utredet noe bedre og på et annet tidspunkt av året.



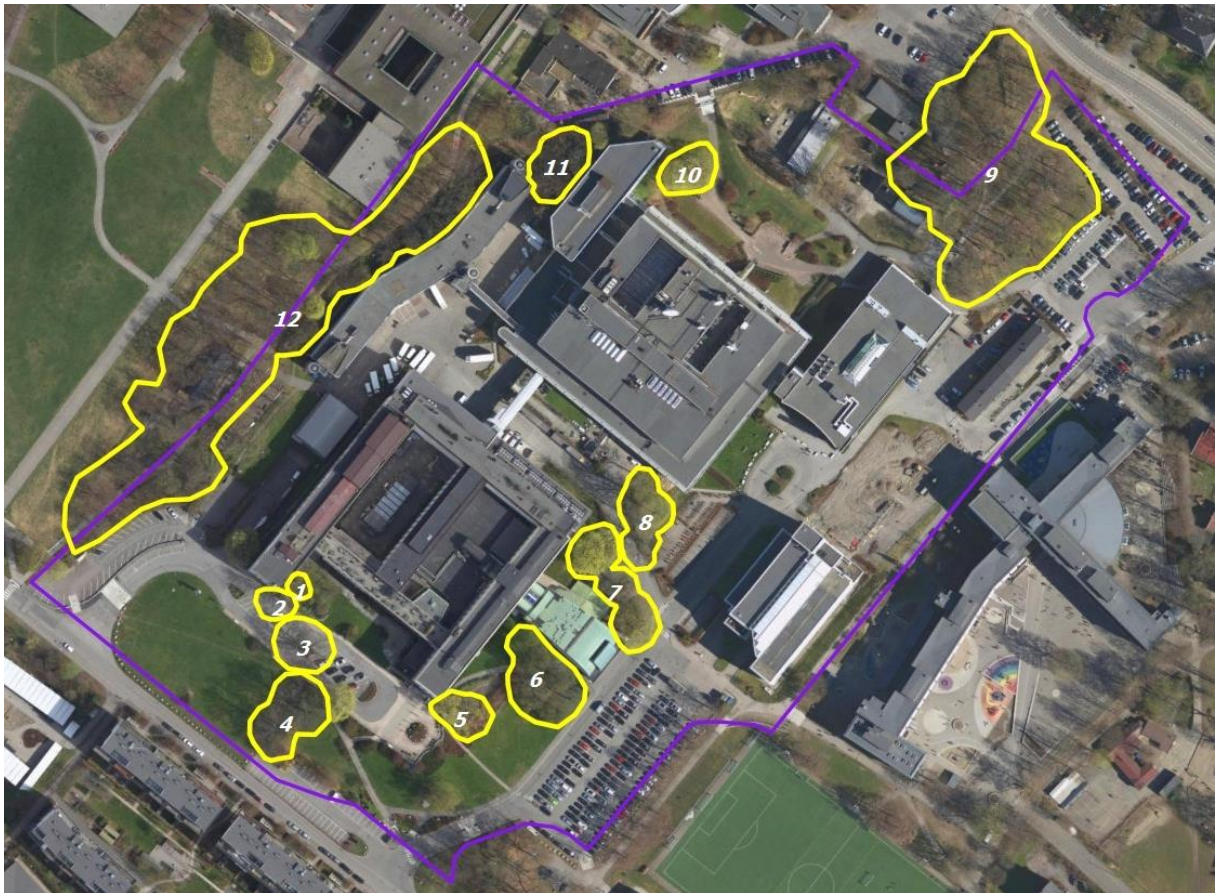
Figur 1: Flyfoto over undersøkelsesområdet (lilla) med eksisterende naturtypelokaliteter (gule figurer=C-verdi, grønne=B-verdi).

Områdebeskrivelse

Denne delen av Oslo har tidligere blitt befart av personer fra BioFokus, og to lokalt viktige (C-verdi) naturtypelokaliteter ligger delvis innenfor eiendommen på Marienlyst (Halvor Blinderns plass (BN00088752) og Blindern - Kjemibygningen (BN00064031)) (fig. 1). Selve hoveddelen av eiendommen har derimot ikke blitt kartlagt tidligere, selv om den ligger innenfor det området som har vært oppgitt kartlagt for forekomster av den utvalgte naturtypen *hule eiker* (Olberg & Blindheim 2012).

Undersøkelsesområdet er preget av forekomsten av mange gamle edelløvtrær. Noen av trærne står i mer eller mindre skjøttede restarealer av edelløvskog, med glidende overganger til parkarealer med gressplen rundt trærne. Noen få trær står på kunstmark; i små bed eller med asfalt/betong tett opptil stammen. Trærnes alder er det ikke forsøkt å finne ut av, men de fleste trærne er relativt gamle, og flere trær er opplagt verdifulle for det biologiske mangfoldet knyttet til gamle edelløvtrær i Oslo.

De 12 viktigste forekomstene av gamle edelløvtrær er avgrenset og nummerert i figur 2. Utover disse 12 forekomstene finnes det enkelte halvgamle til gamle trær som på sikt kan bli verdifulle for det biologiske mangfoldet, men som i dag ikke er gamle nok, eller mangler strukturer som hulhet og dødved. Nedenfor følger en kort beskrivelse av de 12 lokalitetene, samt at det gis en vurdering av deres antatte naturverdi etter DN-håndbok 13.



Figur 2: Undersøkelsesområdet (lilla) med avgrensninger av verdifulle forekomster av gamle trær (gult).



Figur 3: Lokalitet 1 (eik - bakerst) og 2 (ask - fremst) tett ved hovedbygningen. Foto: Stefan Olberg.

1. En eik med en stammeomkrets på ca. 180 cm i brysthøyde står tett ved bygning (fig. 3). Treet er ikke synlig hult og har ikke stor nok stammeomkrets for å omfattes av forskrift om utvalgt naturtype *hule eiker* ([Lovdata 2017](#)).

2. En ask med en stammeomkrets på ca. 250 cm i brysthøyde står tett ved bygning (fig. 3). Treet bør kartlegges som en lokalt viktig naturtypelokalitet (C-verdi).
3. En 3-stammet, gammel eik på parkeringsplass (fig. 4). Den tykkeste stammen har en brysthøydiameter på ca. 230 cm, og treet omfattes av forskrift om utvalgt naturtype *hule eiker*. Treet bør kartlegges som en lokalt viktig naturtypelokalitet (C-verdi).
4. To eldre asketrær med stammediametre på ca. 70 cm står mellom liten kolle og plenareal sammen med et par andre gamle edelløvtrær (fig. 5). Trærne bør kartlegges som en sammenhengende eller to separate naturtypelokaliteter og gis en C-verdi (lokalt viktig).
5. To spisslønn står i to små steinsatte bed ved parkering/plen (fig. 6). Det største treet har en stor stammeskade ved basis og har en tydelig sprekk med en mulig hulldannelse innenfor. Dette treet (eventuelt begge sammen) bør kartlegges som en naturtypelokalitet og gis en B-verdi (viktig) grunnet et potensial for forekomst av den sterkt truede arten skumkjuke.
6. Seks gamle hestekastanjer med stammediametere på opp mot rundt 80 cm (fig. 7). Minst to av trærne har hulheter, og selv om hestekastanje ikke opptrer naturlig i Norge, har hule hestekastanjetrær og trær med dødvedpartier en antatt funksjon for enkelte rødlistede insekter, lav og sopp. Trærne bør kartlegges som en naturtypelokalitet og gis en C-verdi (lokalt viktig), eventuelt en B-verdi (viktig).
7. Seks spisslønn står på tre små adskilte gressplener mellom veier og bebyggelse. Trærne er gamle, men mangler tilsynelatende viktige elementer som hulldannelse og dødvedpartier. Trærne har samlet sett likevel en verdi som følge av at trærne er gamle, og bør kartlegges som en naturtypelokalitet og gis en C-verdi (lokalt viktig).
8. Liten gresskledd kolle med 3 ask og 3 spisslønn (fig. 8). To av asketrærne er spesielt verdifulle. Det største asketreet (fig. 4) er hult, med en åpning på 15x20 cm ca. 2 m opp på stammen. Stammen har en omkrets på over 4 m, og er det klart største treet på eiendommen. Treet har også noen dødvedpartier på stammen, men er i likhet med de fleste andre trærne en god del beskåret og har få døde grener. Det nest største asketreet har en stammeomkrets på ca. 250 cm, og har en stor stammeskade ved basis. Kollen vurderes under noe tvil som en svært viktig (A-verdi) naturtypelokalitet.
9. Området består delvis av en rest av edelløvskog som er en god del påvirket, blant annet ved at busksjiktet holdes nede og at trær i kantarealene beskjæres (fig. 10), og delvis av mer parkifiserte trær stående på plen (fig. 9). Trærne har en varierende alder, med forekomst av flere relativt gamle, og også enkelte hule trær – særlig av spisslønn. Ellers forekommer eik, alm og ask. Området ble kun gått raskt igjennom, og er ikke godt kartlagt. Deler av lokaliteten er tidligere kartlagt som en naturtypelokalitet (Halvor Blinderns plass (BN00088752)) og vurdert som lokalt viktig (C-verdi) ([Naturbase](#)). Naturtypelokaliteten burde nok vært utvidet til å gjelde hele arealet.
10. To spisslønn på gressplen med antatt stammeomkrets på rundt 200 cm (fig. 10). Trærne kan kartlegges som en naturtypelokalitet og gis en C-verdi (lokalt viktig).
11. Tre eiketrær som omfattes av forskrift om utvalgt naturtype *hule eiker* står relativt skyggefullt plassert mellom turvei og bebyggelse (fig. 11). I tillegg står det fire mindre eiker innenfor lokaliteten. Ett av trærne har en fin hulhet med rødmyld ved basis av stammen, som kun måler ca. 40 cm i diameter i brysthøyde. En to-stammet eik har en omkrets på ca. 210 + 130 cm, og det siste eiketreet har en omkrets på ca. 230 cm. Trærne er mye beskåret, har lite dødved i kronen, men enkelte dødvedpartier på

stammen, deriblant ved basis av stammen på det størst treet. Stammene er dekket av lite mose og lav, og har noe grov sprekkebark (< 3 cm dype sprekker). Svovelkjuke og eikemusling ble observert på eikestubber innenfor lokaliteten. Trærne står tett og bør kartlegges samlet som en viktig naturtypelokalitet (B-verdi).

12. Et relativt stort areal inneholdende mange gamle edelløvtrær, deriblant eik, ask, alm, spisslønn og lind. En god del av arealet er utenfor eiendommen, og kun trær som står mellom bebyggelsen og gjerdet mot turvei ble undersøkt på dette prosjektet (fig. 12). Lokaliteten som helhet innehar flere eiketrær som omfattes av forskrift om utvalgt naturtype *hule eiker*, men kun én av disse står innenfor gjerdet. Deler av lokaliteten (utenfor gjerdet, men innenfor eiendomsgrensen) ble for nesten 15 år siden kartlagt som rik edelløvskog og gitt en lokal verdi (C-verdi) (Blindern - Kjemibygningen (BN00064031)) ([Naturbase](#)). Denne delen ser nå ut til å være såpass preget av menneskelig påvirkning at «parklandskap» antagelig er en mer passende betegnelse. Den sårbare arten korallkjuke, som lever på røtter av gamle eiketrær, skal visstnok være påvist her. Hele lokaliteten (slik som tegnet inn i fig. 3) bør avgrenses som én naturtype (parklandskap/store gamle trær), og lokaliteten vil antagelig bli vurdert som viktig (B-verdi) eller svært viktig (A-verdi). Isolert sett er eiketreet innenfor gjerdet ikke spesielt verdifullt (litt over 200 cm i omkrets, uten hulhet og manglende grov dødved), og ville oppnådd en lokal verdi (C-verdi) om det stod alene.



Figur 4. Lokalitet 3 (venstre) og det store hule asketreet i lokalitet 8 med noen av trærne i lokalitet 7 i bakgrunnen (høyre). Foto: Stefan Olberg.



Figur 5. Lokalitet 4 med de to asketrærne stående som nr. 1 og nr. 3, sett fra høyre. Foto: Stefan Olberg.



Figur 6. Lokalitet 5. To kraftig beskårede spisslønn, hvorav den til høyre har en stor stammeskade. Deler av lokalitet 6 sees i bakgrunnen. Foto: Stefan Olberg.



Figur 7. Lokaltet 6. Seks gamle og delvis hule hestekastanjer. Foto: Stefan Olberg.



Figur 8. Lokaltet 8. Tre grove asketrær og tre spisslønn stående på liten kulle. Foto: Stefan Olberg.



Figur 9. Søndre del av lokalitet 9, med flere gamle og halvgamle edelløvtrær. Foto: Stefan Olberg.



Figur 10. Østre del av lokalitet 9 (venstre), og lokalitet 10 (høyre). Foto: Stefan Olberg.



Figur 11. To av de tre forskriftseikene i lokalitet 11, med den hule eika i midten og den to-stammede lengst frem. Foto: Stefan Olberg.



Figur 12. Deler av lokalitet 12 (mellom bebyggelse og gjerdet mot gangvei). Foto: Stefan Olberg.

Konklusjon

Den undersøkte eiendommen innhar flere gode forekomster av gamle edelløvtrær som har en verdi for det biologiske mangfoldet. Det er viktig at det i så stor grad som mulig tas hensyn til disse naturverdiene ved en eventuell fremtidig utnyttelse av området.

Referanser

Artsdatabanken 2017. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Direktoratet for Naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper – Verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Henriksen, S. & Hilmo, O. 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Miljødirektoratet 2017. Naturbase.
<http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>

Olberg, S. & Blindheim, T. 2012. Eik- og kalklindeskogskartlegging i Oslo kommune 2011. BioFokus-notat 2012-2. Stiftelsen BioFokus. Oslo. <http://lager.biofokus.no/biofokus-notat/biofokusnotat2012-2.pdf>



BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>



Gaustadalléen 21
0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

ISSN 1893-2851
ISBN 978-82-8209-566-2

BioFokus-notat 2017-4